

Aktörer i samverkan ska ge:

Mer biogas till fordon

Svenska Biogasföreningen och Energi-myndigheten driver sedan 2002 ett treårigt program för att främja utvecklingen av biogas till fordon. Målet är att stimulera befintliga biogas-satsningar och underlätta för nya att startas upp. Vilket främst skall ske genom samverkan därav namnet "Samverkansprojekt Biogas till fordon".

Den svenska biogasbranschen har länge efterlyst insatser för att underlätta utvecklingen av biogas till fordon. För att få fler kunder krävs bland annat fler och bättre tankstationer, bilmodeller, aktörer, enklare regelverk, billigare teknik. Och att lösa problemen är mer samverkan.

Den svenska gasfordonsmarknaden väcker trots den ringa storleken ett stort intresse från europeiskt håll. Sverige är tillsammans med Tyskland och Italien föregångsländer, därför är det viktigt att lösa de problem som finns.

I och med bildandet av samverkansprojektet 2002 är ett steg taget mot en bättre fungerande infrastruktur för biogas. Staten satsar 15 miljoner kronor och biogasbranschen motfinansierar med lika mycket, det innebär att den totala projektbudgeten uppgår till 30 miljoner kronor.

Fyra regioner med biogasaktiviteter

I förarbetet definierade Energi-myndigheten fyra svenska regioner med biogasaktivitet, varje region med sin särprägel. De fyra är; Syd (Skåne, Blekinge), Väst (Halland, Bohuslän, Västergötland), Sydöst (Småland, Östergötland) samt Mälardalen/Norr. Projektet är till för branschens aktörer och det är därmed representanter från regionerna som

tillsammans med representanter från branschföreningarna Biogasföreningen, Renhållningsverksföreningen och Svenska Gasföreningen som utgör programrådet.

Det är i programrådet som projektförslag bedöms vara relevanta och det är Energi-myndigheten som beslutar om medel kan tilldelas eller ej. Det står helt fritt för vem som helst att komma in med projektförslag.

Det övergripande ansvaret och helhetssynen har Svenska Biogasföreningen och till deras hjälp har en programkoordinator utsetts, Johan Rietz från projektorganisationen Svenskt Gastekniskt Center, SGC.

Fyra arbetsgrupper

Syftet med projektet är att skapa en varaktig och bärkraftig samverkan mellan aktörerna för att på så sätt främja och förbättra förutsättningarna för den positiva utvecklingen för biogasen som drivmedel. Fyra arbetsgrupper har startats för att aktörerna skall vara delaktiga i ett mer handgripbart samarbete.

- *Teknikgruppen* representerar alla parter med intresse i biogas, avfallsbehandling, jordbruk, biogasproduktion och naturgasleverantörer. De frågor som specifikt berör infrastrukturen kring gastankning hanteras i denna grupp.

- *Marknadsgruppens* uppgift är att främst arbeta med kundrela-

I augusti i år öppnade Svensk Biogas en ny biogasmack i Katrineholm. Under det närmast året kommer biogasmackar att öppna i Mjölby, Norrköping, Linköping och Nyköping. Två nya produktionsanläggningar planeras också att byggas av Svensk Biogas.

terade frågor. Aktuella arbetsuppgifter är inventering av marknadspotential inom olika segment, vägvisning till tankstationer, produktion av orienteringskartor, informations- och utbildningsmaterial etc samt kontakter med rikstäckande kunder.

- *Fordonsgruppen* jobbar inte helt oväntat med bristen på gasfordon inom olika fordonssegment som begränsar en positiv biogasutveckling. Fordonsgruppen har till enda uppgift att arbeta för att fler gasfordon inom alla segment kommer ut på marknaden. Internationella kontakter är nödvändiga.

- *Strategigruppen* arbetar med de långsiktiga förutsättningarna i introduktionen av gasfordon och uppbyggande av infrastruktur. Gruppen ska fokusera på långsiktigheten, kunskapsuppbyggnad hos politiker och beslutsfattare, verka för en drivmedelstrategi i Sverige som ansluter till EU.

Marknadsutveckling

Hittills har 23 projekt beviljats medel, de flesta har regional prä-

gel men alla projekt bedöms vara till nytta för hela branschen. Flera projekt rör utveckling av infrastruktur och marknad med direkta insatser för att få upp volymer av såld biogas.

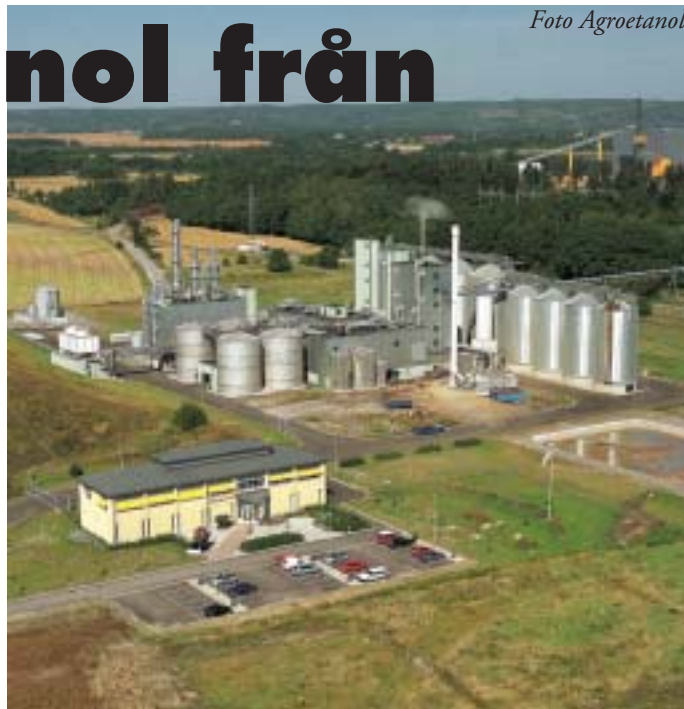
Ett sådant projekt drivs i Trestadsområdet (Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla) sedan slutet av 2003 fram till och med våren 2004. Projektet skall bland annat utreda vilken omfattning av gasleverans som inom en femårsperiod skall gälla för Trestadsområdet. Även ett förslag på distributionssystem för biogasleveranser skall tas fram och förutsättningarna för att driva och etablera fler tankställen inom Trestad skall undersökas tillsammans med berörda parter.

Regionerna har också haft ett behov av att undersöka den faktiska mängden producerad biogas, att kartlägga eventuella planer av utbyggnader och nya anläggningar. En kartläggning i Mälardalen visade att det finns en årlig biogasproduktion på 228 GWh från anläggningar avloppsreningsverk och annan avfallsröt-

...fortsättning på nästa sida

Förnybar etanol från spannmål

Foto Agroetanol

I Norrköping görs 50 000 kubikmeter etanol per år samt 40 000 ton foder. Cirka 130 000 ton vete användas som råvara.

Vete förvätskas för att få stärkelse i vatten. Enzymer används för att omvandla stärkelse till socker som därefter omvandlas till koldioxid och alkohol i en jäsningsprocess. Destillering höjer alkoholhalten till cirka 92 procent. Slutligen torkas etanolen för att höja alkoholhalten till 99,8 procent.

Foderråvara en biprodukt

För att få fram en liter etanol behövs 2,65 kg vete. I processen bildas också biprodukter varav cirka 0,8 kg koldioxid och 0,8 kg foderråvara samt värme. Foderråvaran torkas och pelleteras för att kunna lagras och används sedan

som foderråvara. Koldioxiden är ren och kan också tas användas kommersiellt. Värmen kan användas för till exempel fjärrvärme.

– Ett ton vete kan ge 400 liter etanol men ibland bara 375 liter. Utvecklingsarbete pågår för att höja effektiviteten i omvandlingen, förklarar Kenneth Werling, VD på Agroetanol. Processen pågår kontinuerligt och det tar cirka 50 timmar för spannmålskornet att bli 99,8 procentig alkohol.

Anläggningen i Norrköping är en liten demonstrationsanläggning. En kommersiell stor anläggning bör vara dubbelt eller fyrdubbelt så stor.

Produktionskostnad

Produktionskostnaden för Norrköpingsanläggningen ligger på cirka 55 euro/hektoliter med en avskrivningstid på 9 år, vilket motsvarar 4,95 kr/liter med kursen 9 kr/euro. Energiinnehållet i etanol motsvarar cirka 65-70 procent av energiinnehållet i bensin. Det ger ett etanolpris på

Agroetanolns etanolfabrik blev klar för snart tre år sedan och finns bredvid kraftvärmeverket i Händelö utanför Norrköping.

7,40-7,60 kr för en energimängd motsvarande en liter bensin.

En fotbollplan per bil

I Sverige ger ett hektar åkermark 5,5-6,0 ton vete. För att drive en genomsnittlig mindre familjebil med etanol ett år behövs grovt räknat en halv hektar åkermark, dvs en fotbollplan.

Distribution

Agroetanol har sedan slutet av 2000 blandat in etanol i bensin

som säljs i Mälardalen. Idag säljer Agroetanol etanol till OK-Q8, Preem, Shell, Statoil, Hydro och Jet. Inblandning sker på depåerna i Norrköping, Stockholm (Louden) och i Södertälje.

Energieffektivitet

Av den spannmål som stoppas in i processen blir 40 procent etanol, 30 procent foderråvara och 30 procent spillvärme.

Av Anders Haaker

...fortsättning från föregående sida

ning. Deponierna i regionen producerar 147 GWh biogas per år. Långt framskridna planer kommer att tillföra ytterligare 37 GWh per år. Den totala bio- och rötgasmängden i Södermanland, Västmanland, Stockholm, Uppsala och Örebro uppgår till 375 GWh vilket motsvarar ungefär 42 000 m³ bensin eller 37 000 m³ diesel. Om biogas skulle användas istället för bensin så skulle koldioxidutsläppen minska med 95 000 ton.

Av den producerade biogasen så utnyttjades 2001 ungefär en tiondel till fordonsbränsle. Planer i Eskilstuna, Västerås och utbyggnader i Stockholm kommer att före 2005 ha ökat produktionen av fordonsbränsle till 89 GWh per år, en fördubbling.

Region Västsverige med Business Region Göteborg i spetsen, driver ett projekt tillsammans med LRF för att utveckla jordbrukets roll inom biogasområdet, man har stora visioner för att öka biogasproduktionen.

Homologering

Exempel på nationellt projekt är "Homologering (godkännande) av fordon". Projektet utreder vad EU:s nya homologeringsregler betyder för att ett fordon skall bli godkänt i Sverige. Målet är att minska eller helt undanröja hinder i godkännandeprocessen och att öka utbudet av gasfordon på den svenska marknaden. Projektet kommer att resultera i en handbok "Att sätta gasbilar i trafik" där EU:s regler och de kvar-

stående svenska särbestämmelserna beskrivs. Handboken som skall gälla både lätta och tunga fordon och skall kunna användas av både myndigheter, importörer och köpare.

Konvertering till gasdrift

Kunskaper framkomna i detta projekt används nu i praktiken när en Skoda Octavia skall konverteras till gasdrift. Konverteringen sker i Sverige och skall också fortsätta här när bilen är godkänd och klar. Med liknande höjning av av golvet i bagageutrymmet som i VW Golf Variant i gasutförande beräknas gastankvolymen räcka till en körsträcka på gas om ca 500 km.

Gasutrustningen kommer från

det italienska företaget Tartirini och troligtvis kan de första Skoda Octavia med gasdrift levereras under 2004.

Alla projekt kommer när de är slutrapporterade finnas tillgängliga på internet.

Föredöme i Europa

Samverkansprojektet "Biogas till fordon" skall när projektet avslutas i januari 2005 ha stärkt samverkan mellan aktörerna på den svenska biogasmarknaden, en samverkan som ska fortgå efter att projektet är avslutat. Hinder som har identifierats skall vara rivna och den svenska gasfordonsmarknaden skall vara ett föredöme i Europa.

Av Karl Bjurling